

gelaten. Als dat niet met allen nadruk gedaan wordt komen we toch weer tot „de gerechtigheid uit de wet“.¹⁾ Van hieruit wordt de lijn doorgetrokken naar de ethiek en alle moralisme en zelfwaarde van het menselijk handelen bestreden. Het „Soli deo gloria“ betekent immers de prijsgeve van het menselijke, het leeg-zijn onzer handen, de zelfverloochening, maar dan in heel wat minder goedmoedigen zin, dan waarin dat meestal wordt genomen. We staan hier voor het protest tegen het menselijke, psychisch hebben en bezitten dat natuurlijk in zeer nauw verband staat met Barth's beschouwingen over „Die Not der evangelischen Kirche“²⁾.

Oudehorne.

G. C. BERKOUWER.

¹⁾ Zur Lehre vom Heiligen Geist 44 ff.

²⁾ Idem pag. 53.

³⁾ Dogmatik I o.a. § 3, 4.

⁴⁾ Brunner, Der Rechtfertigungsglaube und das Problem der Ethik, in „Gott und Mensch“, 1930, pag. 39.

⁵⁾ Kuyper, Het Calvinisme, pag. 62.

⁶⁾ Idem pag. 63.

⁷⁾ Souvereiniteit in eigen kring, pag. 21. Het verdient altijd aanbeveling om zeer ernstig te overwegen, in hoeverre in een bepaald geval niet maar van mogelijkheid van vallen, maar van werkelijk vallen mag worden gesproken. Dit geldt m.i. vooral dan, wanneer, zoals bij Kuyper, uitdrukkelijk tegen verzaking op het terrein des geloofs wordt gewaarschuwd (b.v. in de Encyclopaedie over de aansluiting aan de geestelijke realiteit). Wanneer men, zoals Prof. Haktjema, toch van een verzaking der theologie meent te moeten spreken, (K. Barth 150-151), dan mag verlangd, dat Haktjema zeer concreet aangeeft, waarin nu het kenmerkende verschil ligt en waaruit blijkt, dat b.v. in zijn referaat over „Verzoening“ het dreigend gevaar (dat toch ook daar blijft bestaan!) is ontstaan.

⁸⁾ Tillich, Kritisches und positives Paradox en Barth: Von der Paradoxie des „positiven Paradoxes“, Theol. Blätt, 1923.

⁹⁾ Philipperbrief 97.

¹⁰⁾ Het artikel, waarin Barth (Zw. d. Z. 1931) 'en bezwaren tegen de kerk heeft uitgesproken en tegen Dibelius' verdediging heeft gehandhaafd (ecclesiam habemus!).

UIT DE SCHRIFT

De energie der opstanding.

En welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons, die gelooven, naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de dooden heeft opgewekt. Efeze 1:19 en 20.

Hoe sterk is de spanning der energie, die van God uitstraalt om een zondaar levend te maken? Wie zal de kracht van dien stroom meten?

Slaan onze geestelijke voltmeters niet alle stuk, zodra deze hemelkracht des Geestes wordt ingeschakeld?

Wij zijn er zoo weinig van doordrongen hoe groot het vermogen van het geloof is. Gelooven schijnt ons vaak zooiets gering; zooiets zwaks. Wij verwarren dan den geloovige met het geloof. Want het geloof zelf is toemeloos sterk. Zwak is alleen de geloovige, die uit deze krachtbron niet voldoende put.

Welke kracht schuilt er dan in het geloof, welke hemelsche energie straalt er uit den Heiligen Geest in de ziel van de wedergeborenen?

Paulus heeft getracht, dien stroom in zijn krachtspanning te meten.

En hij is tot de overtuiging gekomen, dat deze alleen vergelijkbaar is met, en dus meetbaar is aan de kracht, die God gebruikt heeft voor de opstanding van Christus.

Daarom zegt hij: welke de uitnemende grootheid Zijner kracht (energie) is aan ons die gelooven, naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de dooden heeft opgewekt.

Dit betekent dus: als ge de kracht van het geloof meten wilt, dan moet ge u indenken, wat God aan Christus in de ure der Opstanding gedaan heeft.

Naar Paulus' inzicht, krachtens de inspiratie des Heiligen Geestes, was dit de hoogste daad der Goddelijke Almacht.

Er schuilen in de geschapen natuur onnoembare en onberekenbare krachten: in het lichaam van mensch en dier, in de elementen, in den storm, in de zee, en de rivieren, in de vulkanen, in zwaarte-kracht en arbeidsvermogen, in stroom en electriciteit, in zon, maan en sterren; en wie weet hoeveel krachtbronnen er nog zijn, even geheimzinnig als radium, maar die wij nu nog niet kennen?

God heeft die alle geformeerd, en houdt ze in stand door Zijn voorzienigheid. Stel nu eens dat een natuurkundige al die krachten meten en optellen kon, en het eindcijfer berekenen. Wat een cijfer zou dat ge dan krijgen! Maar neen, al zouden duizenden menschen hun leven lang niets doen dan tellen, ze kwamen niet klaar met deze becijfering. En welk menschenleven zou lang genoeg zijn, om dit getal uit te spreken? God alleen als Schepper kent en weet dit getal. Maar al die natuurlijke energie Gods samengenomen was niet in staat den Heere Jezus Christus op te wekken uit de dooden, noch om één zondaar te bekeeren.

Daarom was de opwekking van Christus zulk een machtsuitstraling Gods bij uitnemendheid.

Nooit was er zooveel kracht van God uitgegaan, als op dat oogenblik. Bij de schepping was er immers geen tegenstand te overwinnen. Het opwekken van een doode is echter het overwinnen van een geweldigen tegenstand. En dan bij Christus! Alle kracht van zonde en wereld, van hel en Satan drukte hem neer in het graf. Geen graf van een doode is zoo gesloten geweest als dat van den Heiland. Maar God bleek sterker dan al die vereenigde krachten, die Christus in den dood wilden houden. Door de werking der sterkte Zijner macht werd de doode Middelaar opgewekt ten leven, en ontrukte aan de macht van den Koning der Verschrikking.

En nu het tweede wonder: diezelfde macht is ook beschikbaar voor den geloovige. Aan Christus' opstanding kunt ge zien wat God vermag ook in u.

Diezelfde kracht is er nog. Hier hebt ge de maatstaf: welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons die gelooven, kunt ge zien als ge let op de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de dooden opgewekt heeft.

Zoudt ge dan nog twijfelmoedig klagen?

Terwijl er zulk een hemelsche krachtbron voor u geopend is?

Bidt dat de opstandingskracht van Christus ook in uw ziel en in uw leven een opstanding geve: strijd van het leven tegen den dood, en overwinning van het leven over den dood.

Der zonde dood, Gode levende in Christus Jezus, onzen Heere.

F. C. M.

KERKELUK LEVEN

Onbillijke critiek?

De scriba der synode, Ds Klaarhamer, bespreekt in het „Friesch Kerkblad“ de ook in ons blad uitgebrachte critiek op de acta der synode.

Natuurlijk was die critiek in geen enkel opzicht gericht tegen Ds Klaarhamer of tegen Dr Keizer, den 2en scriba. We willen nog eens uitdrukkelijk dat vastleggen.

Voor zoover nu echter Ds Klaarhamer de acta verdedigt tegen het ook door ons overgenomen artikel van Prof. Aalders, wachten we eerst maar eens af, wat Prof. Aalders antwoorden zal.

Maar ook een door ons geschreven stukje trok de aandacht van Ds Klaarhamer. Natuurlijk had dat stukje — we zeiden dat uitdrukkelijk — niets met de acta te maken. Maar het is desondanks het goed recht van Ds Klaarhamer de synode te verdedigen.

Hij schrijft dan:

„De Reformatie“, die geheel het stuk uit „Het Ouderlingenblad“ met instemming overneemt, moet ook, dat aan het werk van Ds Maaskant, te Brussel, onder de verstrooide Gereformeerden in het noorden van Frankrijk, niet genoegzaam recht is wedervaren. Inderdaad maakte het rapport, dat hij van zijn werkzaamheden uitbracht, juist doordat er zonder eenigen ophel melding van werd gemaakt, diepen indruk op de Synode. Wie dat rapport nog eens in de bijlagen naleest, komt opnieuw onder den indruk. Het zou niet te verwonderen zijn als aan zulk een indruk, die iedereen ondergaat, geen uiting was gegeven. Toch is wel ter dege aan Ds Maaskant in naam der Synode dank betuigd, zooals ook art. 128 der acta uitdrukkelijk vermeldt.

Critiek is nuttig en noodig... als ze billijk is.

Ons antwoord hierop kan kort zijn.

Zeker, aan het slot, werd Ds Maaskant, in naam der synode, door den praeses dank betuigd. Dat moest er ook nog bijkomen, dat zulks niet geschied was. Dat gebeurt steeds.

Maar deze dank — formeel aan alle rapporteurs gebracht; hier misschien wat extra hartelijk — deze dank kwam, nadat geruimen tijd gediscussieerd was over een formeele kwestie; en in deze discussie was geen oogenblik een warm woord van sympathie; deze discussie was voor mijn besef — waarom het verheeld — uiterst pijnlijk voor de betrokkenen.

En deze pijnlijke indruk werd m.i. niet weggenomen door het dankwoord van den praeses aan het slot.

J. W.

Teveel intellect?

Op de jaarvergadering van de „Chr. Psychologische Centrale voor School en Beroep“ deelde Dr Ph. J. Idenburg, de directeur van het Bureau voor de Onderwijsstatistiek eenige zeer merkwaardige cijfers mede.

Enkele van die cijfers verdienen ook onze aandacht.

In het jaar 1900 bedroeg het aantal scholieren bij het Middelbaar Onderwijs in Nederland 2500 op de één miljoen inwoners.

Dertien jaar later was dat aantal met ongeveer 25 procent vermeerderd, en bedroeg het ruim 3200 op één miljoen Nederlanders.

Maar nogmaals 13 jaar later (1926) was dit laatste cijfer bijna verdubbeld, zoodat er in ons

land op elk miljoen inwoners 6000 scholieren bij het Middelbaar Onderwijs waren.

En met de diploma's van het Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs ging het ook niet minder erg.

In 1900 kregen er ongeveer 1000 jongelui een eind-diploma H. B. S. of Gymnasium.

In 1913 was dat getal 1700.

Thans niet minder dan 4000.

Elk jaar zijn er dus in ons land 4000 nieuwe bezitters van H. B. S. of Gymnasium-diploma!

En dan onze Universiteiten en Hoogescholen.

In 1900 verlieten 285 jonge mannen en vrouwen als „afgestudeerden“ hun alma mater, in 1913 was dat getal 366, het laatste jaar was het 1450!

Per één miljoen inwoners waren er in 1926 niet minder dan 1350 studenten(s) in ons vaderland. Is dat niet een teveel aan intellect?

Althans aan „intellectueel gevormden“?

Zou inderdaad de academische en de M.O.-studie voor al deze jonge menschen levensgeluk gebracht hebben?

En kan onze cultuur zulk een belading in den top wel verdragen?

Of zou onze tijd zooveel gaven bijeen bezitten?

* * *

Wij vreezen, dat een en ander samenhangt met een niet-juiste gelijkheidsgedachte.

Dr Idenburg zei o.i. terecht, dat de ware gelijkheidsgedachte rekening heeft te houden met de verschillen in aanleg.

Het R.K. „Centrum“ teekende dan ook terecht hierbij aan:

Het vraagstuk, door Dr Idenburg aangevoerd, wordt in werkelijkheid steeds meer actueel.

En indien het waar is, dat Nederland „zeer verzadigd“ begint te geraken met intellectueel gevormden, dan houdt dit ontegenzeggelijk een gevaar in.

Evenwel is het zaak, ook in dit geval aan de woorden hun juiste betekenis te geven.

Schoolkennis, zelfs een zeer uitgebreide schoolkennis, is niet altijd, noch uitsluitend, gelijklopend met „intellect“ en „intellectuele vorming“.

Van de eerste blijft dikwerf heel wat „onverwerkt“ en vrijwel zonder inzicht voor het maatschappelijk leven.

Aan een gezonde en morele ontwikkeling kan een abstract-theoretische kennis, moeizaam verkregen of al te methodisch ingestampt, zelfs veel afbreuk doen.

Menigeen zou de hem geschonken gaven beter tot hun recht kunnen doen komen en nuttiger werk kunnen verrichten, wanneer zijn geestelijke ontwikkeling in andere banen ware geleid en men hem niet gedwongen had een z.g. wetenschappelijke vorming te ontvangen.

Er bestaat ten aanzien dier vorming een bedenkelijke overschatting.

Niet natuurlijk, omdat men haar op zich-zelve gering zou mogen achten.

Maar wel in dien zin, dat zij niet voor iedereen geschikt, of doelmatig is, terwijl ook te dikwijls wordt voorbij gezien, dat individu en samenleving nog iets anders noodig hebben, dan zelfs de beste „intellectuele scholing“ vermag te geven.

Deze opmerkingen zijn o.i. zeer juist.

Jarenlang heeft men gezegd, dat kennis „macht“ is; en thans nu men theoretisch deze opvalling heeft verlaten, werkt ze toch in de praktijk nog door.

„Och“, zoo zegt men dan, „wat kunnen we onze kinderen beter meegeven, dan een goede ontwikkeling?“

Dit klinkt juist.

Maar er is een groot gevaar in.

Want nu wil straks het kind met „de goede ontwikkeling“, ook per se een „intellectuele betrekking“ hebben, of wel „doorstudeeren“.

En zoo wordt de toeloop voor bepaalde beroepen al hooger.

Met het gevolg, dat er honderden van onze jonge mannen en vrouwen niet bereiken datgene, waarop ze stellig hadden gerekend.

Dan volgt teleurstelling.

Een teleurstelling, die dikwijls weer wordt afgewenteld op de samenleving of op de omgeving.

Met het bekende gevolg dat het revolutionaire sentiment wordt geprikkeld.

Of anders de menschen als miskenden, en in ieder geval als voor eigen besef „niet geslaagden“ door het leven gaan.

* * *

Wat er dan gedaan moet worden?

Het „Orgaan van de Vereniging van Leeraren bij het Chr. M.O.“ bespreekt ook deze zaak.

We lezen daar, dat zoowel uit de rede van Dr Idenburg, als uit de commentaar van het „Centrum“ voldoende blijkt, „dat het reeds moeilijk is zich

„precies voor te stellen, waar de fout schuilt. Dat men er maar niet af is met te zeggen, wat men wel eens hoort zeggen: We krijgen langzamerhand gebrek aan domme menschen. Indien toch in eenig deel van ons land dat gebrek zich mocht openbaren, zou het waarschijnlijk aan de andere deelen weinig moeite kosten aan die vraag „uit voorraad“ te voldoen.

Neen, dat is het niet. Het is trouwens op geen enkele wijze een tekort of een gebrek, waarvoor men beducht is, doch een teveel. Een teveel van „afgestudeerde“ menschen.

Ik geloof, dat dit in hoofdzaak „vanzelf“ in orde

moet komen een teveel van zooveel studie niet kun- Idenburg- sel te on-

Neen, z- Maar w- en diplom-

Wel wa- wat mind- En dan, gemakke- gaafden.

Aan ge- volk wa- Men zeg-

op een ge- Doch d- laten geld- worden ge-

geen een- Maar al- bij het J- Hooger O- siteit de-

dan komt- eigenaard- Intussch- schijnseler- Bij den-

steeds eer- En ware- „self-made-

Laten o- mogelijk i- wanneer z- het niet-

LITE

Eenige- bekend b- Goedhart-

Het we- vond vele- tweeden-

„Was een- Die erke-

als boek, boek een- dat de ps- vierde, de-

er ongaat- tot in de- gewone di- precies nu-

en daarin- lijk zich v- maar voor-

treft ze a- problemen- die de ziel-

scherpe, w- middel, n- te verklare-

te zien al- van Den I- van Theo-

tijd nu v- naamste e- met een t-

christelijk- boek den- zijn eerste-

wasdom e- geestelijk- Schrijfter-

voor de- vorm van-

den van e- haarde ze-

God geke- Aangezi-

schen ver- zeer conf-

gave van- dankte he-

een getui- „Wasdom-

van den r- steeds die-

het hart, roman, or-

ziel tot Ge- over men-

paalde on- uillaten z-